

Un cop de mà

El comentari lèxic

Inserir / *Insertar

El verb català *inserir* (igual que el francès *insérer*, el portuguès *inserir* i l'italià *inserire*) procedeix del verb llatí *inserere*, amb un significat similar.

En canvi, el verb castellà *insertar* prové de la forma de participi (*insertus*) del mateix verb *inserere*, com també en prové l'anglès *to insert*.

La similitud entre totes dues formes (*inserir* i *insertar*) genera confusió. Per això recordem que la forma normativa en català és *inserir*.

× Si vols que funcioni, primer hi has d'**insertar** una moneda.

✓ Si vols que funcioni, primer hi has d'**inserir** una moneda.

El participi d'*inserir* és *inserir* i el derivat nominal és *inserció*.

El desvetllamots

Eixarrancar / Eixancarrar

Com a sinònim de l'expressió *obrir les cames*, tenim en català el verb *eixancar*, *eixancarrar* o *eixarrancar* (que és com se sol dir al Vallès).

*S'havia **eixancarrat** al mig del corrent i l'aigua li passava entre els peus.*

*Caminar **eixancarrat**.*

***Eixancarrar-se** sobre el cavall.*

Aquest verb prové de l'expressió llatina *ex hancare*, que vol dir 'separar les anques' i és sinònim de *escamarlar* (endevineu per què se'n diu *escamarlà* d'aquell crustaci que solem posar a l'arròs?).

Hi ha moltes parts del cos que podem obrir: obrir els ulls, obrir la boca, obrir les orelles, obrir el cor o obrir la mà, i totes aquestes expressions tenen un sentit figurat. Si voleu estalviar paraules, recordeu que us podeu *eixancarrar* en comptes d'obrir-vos de cames!

Etimologies

Rebeca

Anomenem *rebeca* un tipus de jaqueta de punt de dona, cordada per davant i que no arriba més avall de la cintura, com la que portava la protagonista de la pel·lícula *Rebeca*, d'Alfred Hitchcock, que li dona nom.

Clica aquí!

Saps què és el *dret de tanteig*? I una *herència ja cent*? Saps quina diferència hi ha entre *negoci simulat* i *negoci dissimulat*? El *Diccionari de dret civil* del TERMCAT conté 1.160 termes corresponents a les cinc àrees del dret civil: dret civil general, dret civil d'obligacions i contractes, drets reals, dret de família i dret de successions. Si el vols consultar clica [aquí](#)!

Núm. 52

Setembre
2015

CONSORCI PER A
LA NORMALITZACIÓ
LINGÜÍSTICA

CNL DEL
VALLÈS ORIENTAL

Un cop de mà

L'apunt de sintaxi

Major / Menor

Tot i que els adjectius *major* i *menor* formen part del nostre sistema lingüístic, sovint se'n fa un ús abusiu. Aquests adjectius són adequats en expressions més o menys lexicalitzades (*festa major*, *força major*, *carrer major*, *major d'edat*, *menor d'edat*, *mal menor*, *orde menor*, *una tercera major...*), però no s'han de fer servir per referir-se a edat o a dimensió.

×Aquest pis és **major** que l'altre.

×Era una dona **major**.

×En Joan és el seu fill **major**.

✓Aquest pis és **més gran** que l'altre.

✓Era una dona **gran**.

✓En Joan és el seu fill **gran**.

Quan *major* o *menor* equivalen a expressions com ara *més gran*, *més petit*, *més important*, és recomanable utilitzar aquestes expressions. Per exemple:

×Per a **majors** de 25 anys.

×Aquest polític ha adquirit **major** relleu.

×Aquest producte té un **menor** impacte.

✓Per a **més grans** de 25 anys.

✓Aquest polític ha adquirit **més** relleu.

✓Aquest producte té **menys** impacte.

Que diu que què?

Zona d'higiene canina / Pipicà

Per designar l'àrea equipada expressament perquè els gossos hi puguin fer les seves necessitats, la denominació catalana més adequada és *zona d'higiene canina*. Com a forma secundària també es pot fer servir la forma *pipicà*, que és una adaptació gràfica de la denominació comercial *Pipican*.

La denominació *vàter de gossos* es restringeix a aquelles zones per a gossos proveïdes d'una columna impregnada amb una substància especial que els incita a fer les seves necessitats i que disposa d'un desguàs i d'un sistema automàtic de neteja.

Dóna-hi un cop d'ull

En cadascuna d'aquestes frases s'hi amaga un error. El sabries trobar?

×És un bon treball, però no està signat. Voldria saber qui és l'autor del mateix.

×Arrel d'aquell fet, mai més va confiar en el seu company de feina.

Si no ho tens clar, pots consultar el [número 8](#) d'Un cop de mà.

Solucions del número anterior:

✓L'artista homenatjat ha ~~composat~~ **compost** més d'un centenar de cançons.

✓La cerimònia de casament es va celebrar al restaurant ~~Can Oms~~ **Ca n'Oms**.

Núm. 52

Setembre
2015

CONSORCI PER A
LA NORMALITZACIÓ
LINGÜÍSTICA

CNL DEL
VALLÈS ORIENTAL

CONSORCI PER A
LA NORMALITZACIÓ
LINGÜÍSTICA

Generalitat
de Catalunya
Departament
de Cultura

Saps com i on millorar el teu català?
T'ofereim tots els nivells

A classe o des de casa

consulta el web cpnl.cat

CNL del Vallès Oriental